

Grafits de fa cent anys

JORDI BONET-COLL > Text

EDUARD PUNSET > Fotografia

«Escrips patriòtics per tot arreu. Exclamacions d'anyorament. Deixo aquell trenyínós aposento que jo estimo amb tota l'ànima. Som encarregat an en Ton que per res del món l'hi permeto qu'emblanqueixi cap paret que hi hagi escrits ni dibuixos dels meus fills». Aquestes ratlles les va escriure Irene Rocas i Romaguera (Llofriu, 1861 – Castellar, Buenos Aires, 1947) al setembre de 1910, en un dels divuit quaderns que formen el seu interessant dietari. Irene parla dels grafits que diferents membres de la família van dibuixar amb llapis al guix de les parets de la seva casa pairal de Llofriu, la majoria durant les primeres dècades del segle xx.

Aquesta casa va ser construïda l'any 1889 per encàrrec de Joan Bassa Bosch, marit d'Irene i un dels llofriencs que va marxar de jove a fer negocis a Cuba i Puerto Rico. Quan va tornar, amb quaranta-tres anys, es va casar amb la Irene, que en tenia vint. Després de viure uns anys al barri de la Barceloneta, es van traslladar a la nova casa. El 1906, Irene es quedà viuda. Al dietari d'aquell any, poc abans de parlar de la mort del seu marit, escrigué: «Aquell mateix temps na Gracieta va obrir una escola a casa nostra mateix. Hi venien nens i nenes i fins n'hi venien de Torrent i de Fitor. Varen fer una fotografia a l'era de casa que me sembla qu'eran una cincuantena». Dels nou fills que van tenir, en van sobreviure set. Irene (que, tot i que era viuda, mare de molts fills i mestressa de casa, encara trobava temps per escriure dietaris i fer de corresponsal del

La casa pairal dels Bassa-Rocas a Llofriu

Diccionari Alcover-Moll) els va transmetre la seva estima per la cultura catalana, la música, la lectura, i també una fervent religiositat. Florenci es va dedicar al periodisme gràfic i literari; Maria Gràcia Bassa, na Gracieta, va ser poetessa, i Serafí, pintor i escultor. Aquests són, sobretot, els autors dels grafits, restaurats recentment per l'Ajuntament de Palafrugell. N'hi ha en una habitació del primer pis i a les golfes. Maria Gràcia, Florenci i la mateixa Irene van emigrar i van morir a l'Argentina. A més de signatures, hi ha escrits d'enyorança de la seva terra natal («2 anys y 90 dias que te despedires d'aquesta casa estimada, per a marxar lluny de Catalunya») i d'enaltiment patriòtic («Visca Catalunya independenta»). Pel que fa als dibuixos, criden l'atenció les figures femenines i una ballada de sardanes davant una recreació de Llofriu.

A partir dels anys trenta la casa va tornar a ser col·legi. El 1988 la va adquirir l'Ajuntament de Palafrugell i va continuar essent l'escola de Llofriu fins a l'any 1998. Actualment és el Centre Social i Cultural Bassa-Rocas, que, entre altres usos, és seu de l'associació de veïns i biblioteca de barri. En un futur proper acollirà exposicions sobre el món del suro, dels indians i sobre els membres d'aquesta família tan activa. Sorpren que Irene Rocas permetés que els seus fills guixessin les parets de la casa i que, en acabat, defensés els gargots amb tanta vehemència. Si a algun dels nens que visitin el Centre li vénen ganes d'imitar a casa seva els grafits dels fills d'Irene, als seus pares se'ls pot plantejar un dilema: castigar-lo i esborrar els dibuixos, o no fer res per si, d'aquí a cent anys, algú els descobreix, decideix que tenen interès i converteix el menjador en una sala de museu.